

Vražda v salonním coupé

Jára Cimrman

(Detektivní hra)

Osoby:

VÁCLAV TRACHTA, policejní inspektor
JINDŘICH HLAVÁČEK, policejní praktikant
JOSEF BIERHANZEL, továrník
KAREL MEYER, továrník
VLAKOVÝ STEWARD

(Setmělým sálem zazní úvodní hudba. V naprosté tmě se pak otevře opona. Tma a ticho trvají tak dlouho, až obecnost nabude dojmu, že se něco stalo, a začne si o tom vyměňovat názory. Teprve potom Trachta promluví.)
TRACHTA: Takhle dlouhý tunel je jako stvořený pro vraždu. Nevím, pánové, jestli to způsobuje mé povolání, ale někdy se mi zdá, jako bych vraždy přímo přitahoval. Ještě se mi například nestalo, že bych jel ve vlaku, kde by k nějaké nedošlo

(Rozsvítí se. Na scéně – v salonním kupé z přelomu století – sedí policejní inspektor Trachta, továrník Meyer a továrník Bierhanzel ovázaný šátkem, protože ho bolí

zub. Všichni sedí u stolku a Bierhanzel něco píše.)

TRACHTA: Copak to stále píšete, pane továrníku Bierhanzle?

BIERHANZEL: Závěť!

TRACHTA: Je dobré být připraven na vše. Věřte, není nic trapnějšího, než když mě

přivolají k mrtvole, která nezanechá závěť. To bych ji nejradši zabil. Mrtvému, tomu už je hej, ale co já, když mám vyšetřovat, a do toho se příbuzní tahají o svršky.

STEWARD (vejde do kupé): Húš, hentešárom, petöfi piákula šárom. Dobrý den, pánové. V tunele něco nestalo? Všechno erömü? Děkuji. Za deset minut dorazíme do Istanbulu. V nádraží vlak brzdí jen čtvrt hodiny!

TRACHTA: Stewarde, v Istanbulu se bude po mně shánět jistý mladý muž. Je to policejní praktikant Hlaváček. Zaveďte ho do našeho kupé.

STEWARD: Prosím, pane.

TRACHTA (k ostatním): Píše diplomovou práci o vlakové kriminalistice. Musel jsem

ho, chudáka, vyštvať z Prahy až sem. Jindy než ve vlaku mi na něho nezbyvá čas.

MEYER: À propos, stewarde, nemáte tam něco proti bolesti zubu? Tady pana továrníka Bierhanzla to celou cestu sužuje.

STEWARD: Ano, pane, něco přinesu.

BIERHANZEL: Ale to snad už nestojí ani za to.

(Steward odejde. Trachta se zadívá z okna.)

MEYER: Pozorujete krajinu, pane inspektore?

TRACHTA: Právě si říkám, jak je to krásné: úroda sklizena, pole obdělána, radost

pohledět. Je to hospodářství. Inu, Turecko.

STEWARD (v zákulisí): Istanbul!

TRACHTA (volá z okna): Hej, stewarde, tamhle stojí. Ten s těmi Uhry. Ne ten uhrovatý. Ten mezi těmi Maďary. No, konečně! Pánové, seznámím vás se svým nejnadanějším žákem.

HLAVÁČEK (vstoupí): Dobrý den!

TRACHTA: No vida! Tu ho máme! Seznamte se, pánové: policejní praktikant Hlaváček, pan továrník Bierhanzel, pan továrník Meyer. Jakou jste měl cestu, chlapče?

HLAVÁČEK: Ale, pane inspektore, v Szegedu nás připojili...

TRACHTA: No, necháme zbytečných řečí a dáme se do práce.

HLAVÁČEK: Ano, pane inspektore.

TRACHTA: Jak jste daleko, Hlaváčku, se svou diplomovou prací?

HLAVÁČEK: Hned, pane inspektore. Ale jestli dovolíte, mám vám vyřídit pozdra v od policejního prezidenta Istambulu. Když se dozvěděl, že se s vámi setkám, prosil mě, abych vás požádal o radu.

TRACHTA: Budu-li na to stačit...

HLAVÁČEK: Pane inspektore, kdo jiný v Evropě?

TRACHTA: To je pravda. Tak oč běží?

HLAVÁČEK: Víte, pan policejní prezident říkal, že by z té věci nerad dělal...

TRACHTA: Z věci! Jako budoucí kriminalista byste měl vědět, Hlaváčku, že neříkáme věc, ale zásadně případ.

HLAVÁČEK: Ano. Říkal, že by z toho případu nerad dělal... případ.

TRACHTA: No dál, dál!

HLAVÁČEK: Tak: Istambulská policie měla políčeno na pašeráka opia. Pašerák měl přijít do jednoho lokálu a měl se u číšníka ohlásit heslem „Dardanely, Dardanely“.

Nakonec přišel velice podezřelý muž, zavolal si číšníka a řekl mu: „Pozor, pozor.“

A tak ho sebrali.

TRACHTA: A co by chtěli vědět?

HLAVÁČEK: Chtěli by vědět, pane inspektore, jestli je to ten pašerák, nebo ne.

TRACHTA: Zajímavý případ. Na ten budu muset použít visu svislého. (Vyjme z kufříku hrazdičku, vyleze na židli a upevní hrazdičku u stropu. Pak se na ni zavěsí.)

MEYER: Takhle vy, pane inspektore, řešíte obtížné případy? (Trachta tiše visí.)

MEYER: Inspektor Klečka, ten vždycky při přemýšlení vstrčil ruku do malty. Dostal případ, rozdělal maltu a věděl: Než zatuhne, musím tomu přijít na kloub.

TRACHTA: Nevím, jak přemýšlejí jiní detektivové, ale na můj vis svislý už doplatila slušná řádka zločinců. Naposledy sedminásobný vrah Tobiáš Kobliha.

MEYER: Kobliha! Měl jsem za to, že ho dostal Flajšhans. Toho jste tedy odhalil vy?

TRACHTA: Na větvi jasanu v Duryňském lese. Visel jsem tam tři čtvrtě hodiny. Ten mi dal zabrat, syčák. (Po pauze seskočí.) Hotovo! Zadržený je pašerák, které mu v bandě přezdívali Popleta.

MEYER: Bravo!

HLAVÁČEK: No tohle, pane inspektore!

MEYER: A jak jste na to mohl přijít?

TRACHTA: Jednoduše. Přijde-li někdo do lokálu a zavolá si číšníka jen proto, aby mu řekl „pozor, pozor“, pak je pouze jediná možnost: totiž, že bylo řečeno heslo.

Protože však heslo mělo znít „Dardanely, Dardanely“, znamená to, že bylo popleteno. A pak ten, kdo je popletl, byl popleta. Jakmile jsem v úvahách dospěl až sem, byl případ vyřešen.

HLAVÁČEK: Promiňte, pane inspektore, já tomu rozumím, ale mám v tom mezery.

TRACHTA: Hlaváčku, naši turečtí kolegové se zřejmě přeslechli. Co řekne popleta, když má říci „Dardanely, Dardanely“? No?

HLAVÁČEK: Pozor? Pozor?

TRACHTA: Bospor! Bospor! Hlaváčku!

HLAVÁČEK: Úžasné!

(Vejde steward se šlapací zubní vrtačkou.)

STEWARD: Hoj, denta aparátoš! Já jdu zamrkat na váš zub, pane továrníku. Otevřete si na mě hubu, prosím. (Bierhanzel otevře ústa, steward se podívá dovnitř.) Oj!

Fujvároš. (Vrtá.) Tak, prosím. Flusněte, prosím. (Podá mu skleničku a Bierhanzel

vyplivne vodu do květináče.)

BIERHANZEL: Děkuji vám, stewarde. Vzpomenu si na vás ve své závěti.

STEWARD (na odchodu): Erěč piklůš neměci, huňár scépeň kámoš.

BIERHANZEL: Je to velice hodný člověk. Odkáži mu v závěti svého jezdeckého koně. Myslíte, že bude rád?

TRACHTA: To ho jistě potěší, zvláště má-li stáj. Ale na vašem místě bych to napsal

hned. Víte, člověk nikdy neví. Stalo se mi například jednou, že mě lord Snackbar

požádal o svědecký podpis na svou poslední vůli. Závěť už byla napsána a zbývalo

jen ji podepsat. A tu vstoupil sluha s čajem. Pamatuji si, že lord Snackbar, slyším

ho jako dnes, tehdy řekl: „Podepíšeme to až po čaji.“ A vidíte, už to nestihl.

STEWARD (vstoupí s podnosem): Podává se čaj, pánové!

BIERHANZEL: Ach, bože. Jde to rychleji, než jsem čekal. (Dopíše závěť.) Podepište

se mi tu laskavě, pane policejní inspektore. A vy také, pane továrníku Meyer

e.

TRACHTA: Milerád. (Trachta a Meyer se podepíší, steward odejde a všichni usednou k čaji.)

TRACHTA: Když tak spolu cestujeme, pánové, povězme si něco o sobě. Začněte třeba vy, pane továrníku Meyere.

MEYER: Mám slušně prosperující podnik, který se jmenuje Teplo. Vyrábím v podstatě všechno pro zahřátí: klobouky, kožichy, rum, šamotové cihly. V mé továrně

pracuje téměř dvanáct zaměstnanců a řídit takový kolos, to vyžaduje celého člověka. Takže na mé záliby mi bohužel mnoho času nezbývá. Nejvýš tak o dovolené,

nebo - jako například nyní - během obchodní cesty.

HLAVÁČEK: Smíme vědět, co je vaším koníčkem, pane továrníku?

MEYER: Nu, souvisí to s povoláním zde pana policejního inspektora.

HLAVÁČEK: Vyšetřování zločinů?

MEYER: Ano. Ale ne že bych vyšetřování sám řídil. To ne. Podílím se na něm, abych tak řekl, z druhé strany. Vedu si o tom pečlivé záznamy. Víte, kolika vyšetřování jsem se již zúčastnil? (Vytáhne z kapsy notýsek.) Dvou set šedesáti tří. A

nejčastěji s inspektorem Klečkou. Jsem jeho nejoblíbenější spolupracovník. Jak dostane inspektor Klečka případ, vždycky vezme pouta a řekne: Tak, a jdem e pro Meyera.

HLAVÁČEK (převrhne svůj šálek čaje): Promiňte, pánové, jsem to ale nešika, polil

jsem celý stůl.

BIERHANZEL: To nic. Nechcete si vzít můj čaj, chlapče?

HLAVÁČEK: Ne, děkuji, rozhodně ne.

BIERHANZEL: Ale jen si ho vezměte. Víte, já už stejně..

HLAVÁČEK: Jste velice laskav, pane, ale opravdu nechci.

TRACHTA: A co nám povíte vy, pane továrníku Bierhanzle?

BIERHANZEL: Já nevím, pánové, jestli má smysl, abych se tu ještě nějak exponoval.

TRACHTA: Ale naopak! Možná, že je to vaše poslední příležitost.

BIERHANZEL: Nuže: Slyšeli jste někdy, pánové, reklamní slogan „Bierhanzlova mast - na lysinu past“? To je můj přípravek na houstnutí vlasů. Dnes myslím nejlepší věc toho druhu na světě. Vývoj takové masti, to nebyla snadná záležitost.

Těch zkoušek, co jsem provedl! A nebyly všechny úspěšné. Na blondáky - zajímá vás věc - to zabíralo výborně. Vlasy jim po masti rostly jako divé. Ale kdo na to doplatil, byli bruneti. Takový brunet se večer namazal a ráno už nebyl brunet. To byly těžké začátky. Když se takový holohlavý brunet rozzuří, nikdy nevíte, co vám provede. Jeden maďarský houslista - nějaký Béla Puskás - tři dny a tři noci nepřetržitě obcházel mou továrnu s flobertkou. Dodnes vidím tu bílou lebku, jak krouží v měsíčním světle zahradou. Br! A vidíte, dneska. Vracím se právě z Turecka a zakázky, které mám v kapse, představují milióny. Dnes už Bierhanzlova mast neděsí. (Dopije svůj šálek.)

TRACHTA: To je zajímavé. Vzpomínám si, že lord Snackbar byl takový tichý člověk, za celý život snad promluvil, no, abych nepřeháněl, pět slov. A těsně před smrtí se vám najednou z ničeho nic tak rozpovídal, že jsem ho nepoznával. No. Už to má taky za sebou. Žvanil.

MEYER: Ani já se nevracím z Turecka s prázdnou. Kolik byste řekli, že tam na přesrok dodám fezů?

HLAVÁČEK: Deset tisíc.

MEYER: Uberte.

HLAVÁČEK: Pět tisíc.

MEYER: Uberte.

HLAVÁČEK: Čtyři tisíce.

MEYER: Uberte! Nebojte se!

HLAVÁČEK: Dva tisíce?

MEYER: Pch! Osm set! A propos, pane továrníku Bierhanzle, i já vám mohu posloužit jedním ze svých obchodních hesel: Každý správný frajer - klobouk značky Meyer. (Světlo zhasne.)

TRACHTA: Hlaváčku?!

HLAVÁČEK: Ano, pane inspektore.

TRACHTA: Ta bezvládná ruka, co mi spadla do klína, je vaše?

HLAVÁČEK: Ne, pane inspektore.

TRACHTA: To je vaše ruka, pane továrníku Meyere?

MEYER: Kterou myslíte, pane inspektore?

TRACHTA: No přece tuhle studenou ruku!

MEYER: Mohu si sáhnout? Ne. To není moje ruka. (Rozsvítí se. Bierhanzel sedí bezvládně v křesle. Trachta drží jeho ruku a měří mu puls.)

MEYER: Pan továrník Bierhanzel! Proboha, proč se nehýbe?

TRACHTA: Mrtví se zpravidla nehýbají, pane továrníku Meyere.

STEWART (vejde): Húš, hentešárom. V tunelu něco nestalo? Všetchno erömü? Zub, sviňa, pane továrníku, nebolí?

TRACHTA: Pana továrníka Bierhanzla už nikdy zuby nezabolí, stewarde. Přikryjte ho. - Pánové, vraha vám v této chvíli ještě představit nemohu. Avšak než náš expres dorazí na nádraží Františka Josefa v Praze, poznáte ho sami. Bude mít na ruku tato železa. (Položí na stůl pouta.)

MEYER: A začne se vyšetřovat. Tak se do mě pusťte, inspektore.

TRACHTA: Podezřelými jste všichni, pánové. A je koneckonců jedno, kdo půjde první k výslechu.

MEYER: Když se někde něco stane, jsem to obvykle já, na koho padne hlavní podezření. Jděte si po svých, stewarde. (Vytáhne notýsek a připíše čárku.) Dvě stě šedesát čtyři. (Steward přikryje mrtvého prostěradlem a odejde.)

TRACHTA: Posadte se, Meyere, a připravte se na to, že se pořádně zapotíte.

MEYER: Takzvaná úvodní věta, že, pane inspektore? Inspektor Klečka, ten nemluvil. Ten mě vždycky nejdřív zfackoval. A teprve potom řekl: Jak se jmenuješ, chlape?

TRACHTA: Ano? Já postupuji obráceně. Dívejte se, Hlaváčku, jak se to dělá. Položíme mu teď několik otázek. Nač byste se ho zeptal nejdřív?

HLAVÁČEK: Jestli ho zavraždil.

TRACHTA: To jsem si mohl myslet. Četl jste mou knihu „Zbytečné otázky v kriminalistice“?

HLAVÁČEK: Ještě ne, pane inspektore.

TRACHTA: Vidíte, a přitom je všude k dostání. Podívejte se, Hlaváčku, když se vraha zeptáte, jestli zavražděného zavraždil, tak vám vždycky řekne, že ne zavraždil.

Tím jenom zbytečně ztrácíte čas. No, zeptejte se ho schválně.

(Trachta sleduje hodinky.)

TRACHTA: Zavraždil jste ho?

MEYER: Nezavraždil.

TRACHTA: No vidíte. A ztráta času, když chvíli počkáme, dvě minuty. Dávejte pozor, na co se ho zeptám já. – Pane továrníku Meyere, copak ty vaše fezy?

MEYER: Fezy?

TRACHTA: No, co je to takový fez? To je vlastně turecký klobouk, že? Přihoří vá,

co? (Hlaváček dává gesty najevo, že otázka ěala do živého.) Neradujte se, Hlaváčku, teď nám řekne, že nechápe, co mají fezy společného s vraždou pana továrníka

Bierhanzla. No?

MEYER: Já skutečně nechápu, co mají fezy společného s vraždou.

TRACHTA: Pana továrníka Bierhanzla.

MEYER: Pana továrníka Bierhanzla.

TRACHTA: Slyšíte, Hlaváčku?

HLAVÁČEK: Doslova, pane inspektore!

TRACHTA: Po dobrém to, jak vidíte, nejde, tak na něj zkusíme takzvaný šrapnel. Už

jsme probírali šrapnel?

HLAVÁČEK: Ne.

TRACHTA: Nevadí. Ovšem šrapnel je nutno kombinovat s metodou nepřímých otázek. Ptejte se, Hlaváčku.

HLAVÁČEK: Na co, pane inspektore?

TRACHTA: Na co chcete: na ženu, na děti, na mládí – těkejte, těkejte.

HLAVÁČEK: Dovolte mi, pane továrníku Meyere, otázku.

TRACHTA: Ale prosím vás! Žádné zdvořilosti! Klidně mu tykejte. Víte, koho máte

před sebou? Sprostého vraha.

MEYER: No dovolte!

TRACHTA: Přinejmenším sprostého podezřelého.

HLAVÁČEK: Rozumím: tykat a těkat. Tak co, pane továrníku Meyere, ženu máš?

MEYER: Ne.

HLAVÁČEK: A děti také nemáš, pane továrníku?

MEYER: Ne.

HLAVÁČEK: Nic nemá, pane inspektore.

TRACHTA: Dál! Dál!

HLAVÁČEK: A co takhle na psa kdybych se vás zeptal, pane továrníku. Máš?

MEYER: Ne.

HLAVÁČEK: Kočka, máš?

MEYER: Ne.

HLAVÁČEK: Švagr, máš?

MEYER: Ne.

HLAVÁČEK: Les, máš?

MEYER: Kousek lesa mám.

HLAVÁČEK: Má les, pane inspektore! Přiznal se!

TRACHTA: A teď mě k tomu pusťte. – Ty že máš les, Meyere?

MEYER: Mám.

TRACHTA: Hovno, Meyere! Hovno máš! (Meyer a Hlaváček pohoršeně vyskočí.)

MEYER: No dovolte!

TRACHTA: Tak to byl šrapnel, Hlaváčku. (Jde k oknu a dívá se ven.) Co to s ním

udělalo?

HLAVÁČEK: Těžko říct, pane inspektore. Sedí, kouká, nic neříká. Co teď, pane inspektore?

TRACHTA (stále se dívá z okna): Strpení, chlapče...

HLAVÁČEK: Mám položit ještě nějakou otázku?

TRACHTA: Jen strpení, Hlaváčku.

(Světlo zhasne.)

TRACHTA: Tak. Na tenhle tunel jsem čekal. Pomozte mi, hochu. (Během tmy odejde)

Bierhanzel a na jeho místo do křesla se posadí Trachta a přikryje se jako on. Hlaváček se schová. Když se rozsvítí, zjistí Meyer, že je na scéně sám. Chce vstát, ale

hlas zpod prostěradla ho srazí do židle.)

TRACHTA (strašidelným hlasem): Sed', Meyere! Tys mě zabil. Tys mě zabil! (Náhle

odhrne plachtu a svým hlasem řekne:) Že jo?

MEYER (uplivne si): Tedy, pane inspektore, vy jste mi dal!

TRACHTA (hodí prostěradlo za scénu): Stewarde, Hlaváčku, přineste mrtvolu za se

zpátky. (Hlaváček a steward přinesou přikrytou figurínu a posadí ji na původní

místo.)

TRACHTA: Poslyšte, Hlaváčku, vy si teď vezmete tužku a papír, zajdete do vedlejšího kupé, zjistíte, kdo tam je, a provedete takový informativní výslech.

HLAVÁČEK: Ano, pane inspektore. (Odejde.)

TRACHTA: Podívejte se, Meyere, já vám to řeknu rovnou: vy zkrátka nenávidíte čupřinu. Tak je to.

MEYER: Vidíte, tohle mě na výsleších nejvíc baví. Člověk by myslel, že se zeptáte,

jestli jsem nenáviděl pana továrníka Bierhanzla. A vy se mě místo toho ptáte na nějakého Čupřinu. Zkrátka každý inspektor má své zvláštní metody. Vzpomínám si,

že policejní rada Šlégr říkal každému vyšetřovanému Miloši. To bylo nesnesitelné.

Nebo inspektor Schirz. Ten zase sliboval zatčeným hory doly. Mě například vzal k

mapě a řekl: Když se přiznáte, Meyere, můžete si vybrat - Krkonoše, Beskydy, Příbram, Jáchymov. Nebo inspektor Klečka...

TRACHTA: To je sice hezké, Meyere, ale pan továrník Bierhanzel nám tu valem stydne, a my jsme s výslechem prakticky nepokročili. Co kdybyste raději odpovídal

na mé otázky?

MEYER: Prosím. Toho Čupřinu, co jste se na něj ptal, neznám.

TRACHTA: Dobře. Řeknu vám to tedy jinak. Vám se při pohledu na husté vlasy dělá

špatně. Bierhanzlova mast - na Meyera past, co? Když budou mít Turci na hlavě

hodně vlasů, proč by si na ně ještě dávali ty vaše fezy? Obyčejný, špinavý konkurenční boj. Styďte se, Meyere.

MEYER: No, řeknu vám, je to požitek, dostat se vám do drápů.

HLAVÁČEK (přichází): Hotovo, pane inspektore.

TRACHTA: Ano? Tak povídejte.

HLAVÁČEK: Ve vedlejších kupé cestují dvě osoby. Jeden mnich a jedna... (Šeptá Trachtovi do ucha.)

TRACHTA: No dobře, prostitutka. I s takovými lidmi musíme pracovat. Sepsal jste s

nimi protokol?

HLAVÁČEK: Sepsal.

TRACHTA: Tak ho přečtete.

HLAVÁČEK: Ano. Mám to přečíst, jak jsem to zapsal?

TRACHTA: Samozřejmě, jak jinak byste to chtěl číst?

HLAVÁČEK: Ano. Ale já jsem to zapsal tak, jak to říkala.

TRACHTA: V pořádku. Čtete.

HLAVÁČEK: Tak: Vyšetřující... Já jsem se v protokole označil jako vyšetřující.

TRACHTA: Dobře.

HLAVÁČEK: Vyšetřující: Jak se jmenujete? Já jsem si myslel, že by bylo dobře hned

na začátku se zeptat, jak se jmenuje.

TRACHTA: No jistě. A co vám odpověděla?

HLAVÁČEK (dívá se na Trachtu): Ty jsi nákej zvědavej, hele.

TRACHTA: Hlaváčku, jak to se mnou hovoříte?

HLAVÁČEK: To říkala ona mně.

TRACHTA: Aha. Tak dál.

HLAVÁČEK: Nejdřív mi řekni, jak se jmenuješ ty. To také říkala ona. Vyšetřující:

Jindřich Hlaváček. Vyšetřovaná: Pojď bliž, Jindro. Jestlipak už se holiš? Vyšetřující: Holím. Vyšetřovaná: Kolikpak je ti let, Jindro? Vyšetřující: Dva a jedna.

TRACHTA: Výborně! Tak vaše personálie bychom měli. Teď ještě aby nám něco řekla vyšetřovaná.

HLAVÁČEK: Ano. Vyšetřovaná: Podívej se, jestli ten fráter spí. Vyšetřující: Spí. -

On totiž spal, pane inspektore, takže s ním jsem protokol neudělal. - Vyšetřovaná:

Co si to pořád píšeš, mourku?

TRACHTA: Vidím, Hlaváčku, že jste se velmi rychle sprátelili.

HLAVÁČEK: To bylo hned, pane inspektore. Ona je Vilma taková veselá.

TRACHTA: Vilma. A copak vám ještě říkala Vilma?

HLAVÁČEK: My jsme si pak už jen tak povídali. Říkala, že její první muž byl brunet

a že přes noc přišel o všechny vlasy a ona mu utekla s jiným.

TRACHTA: Konečně něco podstatnějšího! Jistě jste si to zapsal.

HLAVÁČEK: Nezapsal, pane inspektore. Ona mi Vilma vzala tužku.

TRACHTA: Ona vám vzala tužku!

HLAVÁČEK: Hodila si ji do výstřihu.

TRACHTA: A co ještě říkala?

HLAVÁČEK: Říkala: Hledej, šmudlo.

TRACHTA: Šmudlo!!! To je výslech! A to jste se jí ani nezeptal, člověče, s kým

utekla?

HLAVÁČEK: Zeptal, pane inspektore. S nějakým Meyerem.

MEYER: Prosím! Pokorný, Bilek, Malát, Švankmajer. Máme tisíce jmen. A ona mu sí utéct zrovna s Meyerem.

TRACHTA: To se podívejme! Hlaváčku, nic vám to neříká?

HLAVÁČEK: Ne, pane inspektore.

TRACHTA: Přemýšlejte trochu, chlapče. Maďarský houslista Béla Puskás obcházel s

holou lebkou a flobertkou továrnu. Neslyšel jste to už někdy?

HLAVÁČEK: Ano. To přece vyprávěl pan továrník Bierhanzel, když se nám před smrtí rozpovídal.

MEYER: To by znamenalo, že ta žena odvedle je Vilma Puskášová!

TRACHTA: Nade vší pochybnost.

MEYER: V tom případě jsem, pane inspektore, ten Meyer skutečně já.

TRACHTA: No, Meyere, takhle se mi líbíte.

MEYER: To je pro mne ovšem neobvyklá situace. Vždyť já jsem teď podezřelý právem! To se mi ještě nestalo. (Radostně si to zapíše do notesu.)

TRACHTA: Tak. V našem vlaku se nám sešly tři osoby, které spojuje jediná věc:

mast pro houstnutí vlasů. Je to zavražděný Bierhanzel - který mast vyráběl, žena z

vedlejšího kupé - které mast zohyždila muže, a továrník Meyer - jemuž táž mast

vrhla tuto ženu do náruče. Jed byl podán zřejmě v čaji. Steward podává čaj. Potom

Hlaváček zvrhne svůj šálek. Bierhanzel mu nabízí svůj, Hlaváček nechce... Počkejte, Hlaváčku, proč vy jste vlastně nechtěl ten Bierhanzlův čaj?

HLAVÁČEK: To vám ani nepovím, pane inspektore.

TRACHTA: Ale to mi povíte, Hlaváčku! Pane továrníku Meyere, nechcete si na chvíli pohovořit s paní Puskášovou?

MEYER: To myslíte vážně, pane inspektore?

TRACHTA: Proč ne?

MEYER: Vy klidně necháte podezřelého, aby se domlouval s jiným podezřelým? Tohle by inspektor Klečka nikdy nepřipustil.

TRACHTA: Víte, co mi může inspektor Klečka?

HLAVÁČEK: Šrapnel!

TRACHTA: Inspektor Klečka mi může závidět, že v mém vyšetřovacím systému nehraje tato skutečnost žádnou roli.

MEYER: Prosím, jak myslíte. (Odejde.)

TRACHTA: Posad se, Jindro. Nechceš cukr, Jindro? Můžu ti také říkat Jindro, vid?

HLAVÁČEK: Jistě, pane inspektore.

TRACHTA: Vezmi si cukr, Jindro.

HLAVÁČEK: Ne, děkuji.

TRACHTA (bere z cukřenky kostku): Ale jen si vem.

HLAVÁČEK: Ne, děkuji, pane inspektore.

TRACHTA: Hergot, chlape, nezlob mě!

HLAVÁČEK: Tak děkuji. (Bere s nechutí cukr.)

TRACHTA: Udělej si pohodlí, chlapče.

(Hlaváček si podepře loket o stůl.)

HLAVÁČEK: Už ho mám, pane inspektore.

TRACHTA: Udělej si pohodlí, klidně si dej nohy na stůl.

HLAVÁČEK: Takhle je to dobré, pane inspektore.

TRACHTA (zařve): Uděláš si to pohodlí, nebo ne?! (Hlaváček si dá nohy na stůl. Je

vidět, že to pro něj příliš pohodlné není. Na levé podrážce vidí divák bílé L, na

pravé P, jak si praktikant své boty označil.)

TRACHTA: Čímpak byl pan otec, Jindro?

HLAVÁČEK: Otec byl truhlář.

TRACHTA: Hm. Dřevo... Poctivé řemeslo. Také jsem chtěl být truhlář. A co paní matka?

HLAVÁČEK: Matka byla pradlena.

TRACHTA: Hm. Mydliny... Poctivé řemeslo. Také jsem chtěl být pradlena. Rodiče se o tebe starali, nohy si mohli uběhat, a co ty? Jakkpak ses jim odvděčil? Vyrostl z

tebe slušný chlapec? Mohl by ses podívat svým rodičům do očí? Co by ti asi řekli,

kdyby tě tu takhle viděli? Jak tady sedíš! Jak se mi tady válíš! Nohy na stole!

HLAVÁČEK: Vždyť vy jste, pane inspektore, sám chtěl..

TRACHTA: Já jsem chtěl, abys mi řekl, proč jsi odmítal ten Bierhanzlův čaj.

HLAVÁČEK: Neměl jsem na něj chuť.

TRACHTA: Zapírá. Syn pradleny, a zapírá! - A co kdybychom, Hlaváčku, zkusili šrapnel?

HLAVÁČEK: Pane inspektore, vždyť já jsem pana továrníka Bierhanzla ani neznal.

Proč bych ho měl zrovna já vraždit? A potom: aspiruji přece na službu v policejním

sboru.

TRACHTA: Právě proto, mladý muži. Právě proto. Vy jste potřeboval případ pro tu

svou mizernou diplomovou práci. A nezastavil jste se před ničím. Jen když bude

materiál. Jen když uvidíte inspektora Trachtu při práci, co? Tak mě tedy uvidíte.

Ale jestli si myslíte, že na mě budete jenom koukat a štourat se přitom v nose, tak

to se tedy mýlíte. - Zavolejte stewarda.

HLAVÁČEK (nesměle do zákulisí): Stewarde!

- 21 -

(Steward vejde.)

TRACHTA: To je nějaké zavolání? Ste-war-de!

HLAVÁČEK: Ste-war-de!

TRACHTA (otočí se): No vidíte, už je tady. Jdete jako na zavolanou, stewarde .

STEWARD: Mohu vám být něčím prospěchářský, pane inspektore?

TRACHTA: Posadte se, kolega Hlaváček s vámi provede předběžný výslech. (K Hlaváčkovvi:) Teď ukažte, čemu jste se naučil.

HLAVÁČEK: Chcete cukr?

STEWARD: Děkuji, ve službě necukruji.

HLAVÁČEK: Nechcete si dát nohy na stůl?

STEWARD (ukazuje ruce): Toto nohy?

HLAVÁČEK (ukazuje na nohy): Ne, toto nohy.

STEWARD: Tak to my na stůl nedáváme. To by bylo jaksi férencvároš.

HLAVÁČEK: Čím byl váš otec?

STEWARD: Otec rodí? Nebo matka rodí?

HLAVÁČEK: Matka rodí.

STEWARD: Aha. Otec byl obchodník prasaty.

HLAVÁČEK: Hm, prasaty. Poctivé řemeslo. Také jsem chtěl být obchodník prasaty.

A vaše matka?

STEWARD: Matka rodí? – Aha. Matka byla běhna.

HLAVÁČEK: Běhna. Poctivé řemeslo. Nohy si mohla uběhat, starali se o tebe, a ty tu teď takhle sedíš. Jen se na sebe podívej. Jak se tady válíš! Nohy na zemi! – Les máš?

STEWARD: Les?

HLAVÁČEK: Pane inspektore, mám nasadit šrapnel?

TRACHTA: Zkuste si ho. (Hlaváček ostýchavě začne šeptat stewardovi do ucha.)

STEWARD: Co to? Aha. Půjdete rovně a doleva.

HLAVÁČEK: Pane inspektore, myslím, že steward je mimo podezření.

TRACHTA: Vy jste zkrátka machr, Hlaváčku. To je radost, vidět vás při práci. Víte co? Běžte dokončit výslech s tou dárou vedle. A řeknete jí, ať vám vrátí tu tužku. (Hlaváček odejde.)

TRACHTA: Steward, v jakém pořadí jste rozdával šálky s čajem?

STEWARD: Já ukážu. Jdu, vyservisuju celý podnos na stůl a zase jdu. Každý vezme, co chce. Já jsem jen donašeč.

TRACHTA: Takže vy jste vůbec nemohl ovlivnit, kdo z kterého šálku bude pít?

STEWARD: Neovlivnit.

MEYER (vejde): Co si přejete, pane inspektore?

TRACHTA: Jak to myslíte?

MEYER: Byl jsem vedle u Vilmy a přišel váš policejní praktikant, že prý se mnou potřebujete mluvit.

TRACHTA: Aha. Oni totiž budou hledat tužku. A co vy?

MEYER: Je to Vilma Puskášová, pane inspektore. Trochu zestárla, ale stále šarmantní. Nedivím se, že jsem tehdy zahořel. Ach, Vilmo...

TRACHTA: Když už jsme u toho, Meyere, znal vy jste manžela té paní Puskášové?

MEYER: Zběžně.

TRACHTA: Jak tomu mám rozumět, zběžně?

MEYER: Vždycky když se vrátil, tak jsem radši běžel.

TRACHTA: Všiml jste si alespoň, jak vypadal?

MEYER: Letmo.

TRACHTA: A nemohl byste mi ho popsat?

MEYER: Nebylo na něm nic nápadného. Jen ta jeho holá lebka. Když sundal klobouk, pane inspektore, jako by se v místnosti rozjasnilo.

HLAVÁČEK (vejde): Mám několik důležitých informací, pane inspektore.

TRACHTA: Poslouchám, Hlaváčku.

HLAVÁČEK: Vilma je podle všeho zámožná. Má asi nějaká stáda.

TRACHTA: Stáda?

HLAVÁČEK: Pořád se mě ptala, jestli nechci být jejím pastevcem.

TRACHTA: A tužku už máte?

HLAVÁČEK: Nemohli jsme ji najít, pane inspektore. Ale všechno jsem si zapamatoval. Vzkazuje vám, že když od nás steward odcházel se zubní vrtačkou, řekl: Eréc

pikláš neméči, huňár scépeň kámoš, což prý přeloženo do češtiny znamená: Piš holoubku, piš, brzo zcepeníš. Vilma říkala, že by vám to mohlo pomoci v pátrání.

TRACHTA: Piš, holoubku, piš, brzo zcepeníš?

HLAVÁČEK: Vzpomeňte si, pane inspektore. Těsně před tím řekl nebožtík pan Bierhanzel: Děkuji vám, stewarde, vzpomenu si na vás ve své závěti.

TRACHTA: Výborně, Hlaváčku. Příjemně jste mě překvapil. Poprvé.

HLAVÁČEK: Děkuji, kolego.

TRACHTA: Co vy na to, stewarde?

STEWARD: Ta žena lže, jako když stiskne, pane.

TRACHTA: To si můžeme lehce ověřit svědectvím toho františkána z vedlejšího kupé. Doufám, že už nespí, Hlaváčku? (Tma. Místo figuríny usedne pod prostěradlo živý Bierhanzel.)

STEWARD: Za moment budeme brzdit v Kolíně. Dá mi pan inspektor dovolenou, abych zamkl záchod? Nebo mi tam cestovatelé ve stanici nalezou, a když vlak odjede, zůstanou mezi kolejemi šrapnely.

TRACHTA: Běžte a pošlete mi sem toho mnicha. (Rozsvítí se a steward odejde.)
No,

za hodinku budeme tedy na nádraží Františka Josefa v Praze. (Vezme pouta a pohrává si s nimi.) Komupak já je asi nasadím? Co myslíte, Meyere?

MEYER: Mně, pane inspektore. Vím to od začátku.

TRACHTA: A vy, Hlaváčku?

HLAVÁČEK: Vilma je nevinná, pane inspektore.

TRACHTA: No, když to říkáte vy, Hlaváčku...

(Vejde steward převlečený za mnicha.)

STEWARD: Zdař Bůh Kristus!

TRACHTA: Posadte se, zbožný muži. Chci se vás zeptat na jednu maličkost.

STEWARD: Já nic nevím, pánové, my Františkové, my furt modlíme. Steward je nevinen. Slyšel jsem na vlastní uši, že nikdy neřekl: Eréc pikláš neméči, huňár scépeň kámoš.

TRACHTA: Slyšel jste to, Hlaváčku? (Blíží se k němu s pouty.) Je mi líto, chlapče, svědectví tohoto muže vás usvědčuje. Ale ještě maličkost... (Jde ke stewardovi a

uchopí kleště, které mu vykukují zpod kutny.) Načpak vy mniši potřebujete kleště?

STEWARD: Když ke mně do kostela přijde ovce, tak jí štípnu odpustek.

TRACHTA: Hm. To zní věrohodně. (Sejme mu z hlavy kápi.) A načpak mají mniši stewardské čepice?

STEWARD: My Františkové jsme všichni stewardi. Stewardi boží.

TRACHTA: Nesmíte mi to mít za zlé, otče...

STEWARD: Otec rodí?

TRACHTA: Víte, něco se mi na vás od počátku - matka rodí - nezdá. Na první pohled je tu všechno v pořádku, ale ta malá piha pod okem... Kde já už jsem takovou

pižku viděl? (Pověsí se na svou hrazdičku.)

MEYER (k Hlaváčkovvi): Vždyť je to steward!

HLAVÁČEK (k Trachtovi): Vždyť je to steward!

TRACHTA: Nerušit! (Po chvíli seskočí z hrazdy.) Mám to. Vždyť je to steward!

HLAVÁČEK: Úžasné!

TRACHTA: Odložte si, stewarde, a připravte se na to, že se pořádně zapotíte. (Steward bezděky sundá čepici, otírá si pot. Ukáže se, že má kadeře nalepeny na

čepici a že je naprosto holohlavý.)

TRACHTA: Hleďte, jako by se tu rozjasnilo! To ovšem vrhá na celou věc jiné světlo. A teď nám ukažte, jak jste servíroval čaj.

(Steward se postaví ke stolu v póze, která připomíná jak servírování, tak hr
u na
housle.)
TRACHTA: Ani hnout!
(Steward strne.)
TRACHTA: Vidíte to, pánové?
MEYER: Co, pane inspektore?
TRACHTA: Vy to nevidíte?
HLAVÁČEK: Ne, pane inspektore.
TRACHTA: Jen mu dát do ruky housle.
MEYER: Skutečně!
TRACHTA: Hlaváčku, víte už, kdo to je?
HLAVÁČEK: Paganini!
TRACHTA: Puskás! Maďarský houslista Béla Puskás!
MEYER: Bývalý manžel mé bývalé milenky.
TRACHTA: Bierhanzlova mast - na lysinu past. Pomsta po tolika letech. Uvolně
te
se, stewarde. Čím jste ho zavraždil?
STEWARD: Arzénem, pane.
TRACHTA: Kdy jste ho dal do čaje?
STEWARD: Zavrtal jsem arzén do zubu.
TRACHTA: Do zubu! To vás nenapadlo, Hlaváčku. Dívejte se, jak se to dělá. Ta
k do
zubu, říkáte. Máte zřejmě šikovné ruce, Bélo. Ukažte mi je. (Steward uposlec
hne a
Trachta mu nasadí pouta.) Vidíte, Meyere? Inspektor Klečka by se s ním pral.
BIERHANZEL (sejme prostěradlo a zívne): Kde to jsme, pánové?
TRACHTA (zprvu ho nevidí): Blížíme se k nádraží Františka Josefa v Praze, a
jak
jsem slíbil, pachatel je dopaden.
BIERHANZEL: Spal jsem jako zabítý. Co jste mi to dal na ten zub, stewarde?
STEWARD: Arzén.
BIERHANZEL: Znamenity prostředek.
TRACHTA: Slyšíte, Hlaváčku? Mrtvý hovoří! Jak se takový případ v kriminalist
ice
nazývá?
HLAVÁČEK: Hlas ze záhrobí...
TRACHTA: Máte před sebou typický případ nezdařeného pokusu o vraždu. Přímo
kabinetní ukázkou.
HLAVÁČEK: Pane inspektore, mohu dojít pro Vilmu, aby to také viděla?
TRACHTA: Běžte. (Hlaváček odběhne.) Poslyšte, stewarde, ta vaše arzénová vlo
ž-
ka... Až si odsedíte trest, myslím, že vás čeká docela slušná kariéra v oblast
i dentistiky.
HLAVÁČEK: Tak tady ji vedu, pane inšpektore! (Má ruku nataženou do zákulisí.
)
Tak pojd', Vilmo! Nezlobte se, přátelé, ona totiž skoncovala se svým minulým
životem a už se zase stydí pánů.
TRACHTA: Jen pojdte dál, Puskášová, my vás nesíme. (Tma.) Á! Vinohradský tu
nel. Už ji tu máte, Hlaváčku?
HLAVÁČEK: Už je tady mezi námi, pane inspektore. Potmě si dala říct.
TRACHTA: Poslyšte, pánové, když jsme se tu tak pěkně sešli, nemá někdo s seb
ou
housle?
BIERHANZEL: Já tu jedny mám, pane inspektore.
TRACHTA: To je znamenité! Ještě kdyby tak byl smyčec...
MEYER: Počkejte, já se podívám... zpravidla s sebou nějaké vozím... Dneska mám
dokonce čtyři.
TRACHTA: Skvělé! Kalafunu mám já, tak, Bélo, spusťte! Víte, bude to taková p
ěkná
tečka za tím našim případem. Opakuji: Bude to taková pěkná tečka za tím naší